

P9_TA(2024)0024

Wdrożenie postanowień Traktatu dotyczących obywatelstwa UE

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 stycznia 2024 r. w sprawie wdrożenia postanowień Traktatu dotyczących obywatelstwa UE (2023/2085(INI))

(C/2024/5715)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 3, 6, 9, 10, 11, 12, 21 i 23 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
- uwzględniając art. 15, 20, 21, 22, 24, 26, 45, 46, 47, 48, 153 i 165 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając dyrektywę 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich, zmieniającą rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającą dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG ⁽¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014 ⁽²⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii ⁽³⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1149 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiające Europejski Urząd ds. Pracy, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 883/2004, (UE) nr 492/2011 i (UE) 2016/589 oraz uchylające decyzję (UE) 2016/344 ⁽⁴⁾,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/957 z dnia 28 czerwca 2018 r. zmieniającą dyrektywę 96/71/WE dotyczącą delegowania pracowników w ramach świadczenia usług ⁽⁵⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/589 z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES), dostępu pracowników do usług w zakresie mobilności i dalszej integracji rynków pracy oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 492/2011 i (UE) nr 1296/2013 ⁽⁶⁾,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniającą dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym ⁽⁷⁾,
- uwzględniając dyrektywę Rady (UE) 2015/637 z dnia 20 kwietnia 2015 r. w sprawie środków koordynacji i współpracy mających ułatwić ochronę konsularną niereprezentowanych obywateli Unii w państwach trzecich oraz uchylającą decyzję 95/553/WE ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77.

⁽²⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 141 z 27.5.2011, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 21.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 173 z 9.7.2018, s. 16.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 107 z 22.4.2016, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 132.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 106 z 24.4.2015, s. 1.

- uwzględniając dyrektywę Rady (UE) 2019/997 z dnia 18 czerwca 2019 r. ustanawiającą unijny tymczasowy dokument podróży oraz uchylającą decyzję 96/409/WPZiB ⁽⁹⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 lipca 2009 r. pt. „Wytyczne w celu skuteczniejszej transpozycji i stosowania dyrektywy 2004/38/WE w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich” (COM(2009)0313),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1042 z dnia 15 lipca 2020 r. ustanawiające środki tymczasowe dotyczące terminów mających zastosowanie do etapów zbierania, weryfikacji i badania przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 grudnia 2020 r. pt. „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE” (COM(2020)0711),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji (COM(2020)0790),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 25 listopada 2021 r. pt. „Ochrona uczciwości wyborów i wspieranie uczestniczenia w demokracji” (COM(2021)0730),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 15 grudnia 2020 r. pt. „Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2020 r. Wzmacnianie pozycji obywateli i ochrona ich praw” (COM(2020)0730),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 15 grudnia 2020 r. na podstawie art. 25 TFUE w sprawie postępów w skutecznym korzystaniu z obywatelstwa Unii Europejskiej w latach 2016–2020 (COM(2020)0731),
- uwzględniając stanowisko Parlamentu z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami (wersja przekształcona) ⁽¹²⁾,
- uwzględniając stanowisko Parlamentu z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami ⁽¹³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie stosowania postanowień Traktatu dotyczących obywatelstwa UE ⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 marca 2022 r. zawierającą wnioski dla Komisji dotyczące programów obywatelstwa i ułatwień pobytowych dla inwestorów ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie sprawozdania na temat obywatelstwa UE z 2020 r. Wzmacnianie pozycji obywateli i ochrona ich praw ⁽¹⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 czerwca 2023 r. w sprawie wdrożenia rozporządzeń dotyczących europejskiej inicjatywy obywatelskiej ⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 września 2023 r. w sprawie parlamentaryzmu, obywatelstwa europejskiego i demokracji ⁽¹⁸⁾,

⁽⁹⁾ Dz.U. L 163 z 20.6.2019, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 55.

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 231 z 17.7.2020, s. 7.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 283 z 11.8.2023, s. 76.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 283 z 11.8.2023, s. 100.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 449 z 23.12.2020, s. 6.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 97.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 202.

⁽¹⁷⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0230.

⁽¹⁸⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0330.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie dialogu obywatelskiego i uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym UE ⁽¹⁹⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 marca 2022 r. w sprawie kontaktu z obywatelami: prawo do składania petycji, prawo do zwracania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Europejska Inicjatywa Obywatelska ⁽²⁰⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie przeszkód utrudniających obywatelom UE swobodne przemieszczanie się i podejmowanie pracy na rynku wewnętrznym ⁽²¹⁾,
 - uwzględniając sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej za rok 2023 dotyczące praw podstawowych,
 - uwzględniając sprawozdanie dotyczące końcowych wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy,
 - uwzględniając wyniki badania Eurobarometr Flash 485/2020 i standardowego badania Eurobarometr 99/2023,
 - uwzględniając przygotowane na mocy art. 25 TFUE sprawozdanie Komisji z 6 grudnia 2023 r. w sprawie postępów w korzystaniu z obywatelstwa Unii Europejskiej w latach 2020–2020 (COM(2023)0931, sprawozdanie na temat obywatelstwa UE),
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu oraz art. 1 ust. 1 lit. e) i załącznik 3 do decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. dotyczącej procedury udzielania zgody na sporządzanie sprawozdań z własnej inicjatywy,
 - uwzględniając opinię Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Konstytucyjnych (A9-0436/2023),
- A. mając na uwadze, że obywatelstwo UE ustanowiono wraz z wejściem w życie traktatu z Maastricht w 1993 r., a następnie w 2009 r. wzmocniono traktatem lizbońskim; mając na uwadze, że od czasu jego ustanowienia minęło 30 lat i nastąpiły poważne zmiany społeczne, cyfrowe, gospodarcze i polityczne;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z art. 20 ust. 1 TFUE obywatelstwo UE uzupełnia obywatelstwo krajowe, lecz go nie zastępuje; mając na uwadze, że obywatelstwo UE nie wiąże się jak dotąd z żadnymi obowiązkami dla obywateli Unii;
- C. mając na uwadze, że obywatelstwo UE to jedyny tego rodzaju konstrukt, odzwierciedlający wspólną tożsamość demokratyczną i wspólne wartości obywateli UE, przyczyniający się do tworzenia więzi, wspierania równości i odrzucania wszelkich form rasizmu i dyskryminacji; mając na uwadze, że obywatelstwo UE nie osiągnęło jeszcze swojego pełnego potencjału;
- D. mając na uwadze, że swoboda przemieszczania się pozwoliła ponad 15 mln obywateli UE ⁽²²⁾ mieszkać i pracować w państwie członkowskim innym niż państwo pochodzenia, a wszystkim obywatelom UE – podróżować po niej swobodnie, przez co obywatelstwo UE jest dziś ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej;
- E. mając na uwadze, że obywatele UE nie są świadomi i nie znają praw, obowiązków obywatelskich i wolności wynikających z obywatelstwa UE oraz nie rozumieją ich w wystarczającym stopniu; mając na uwadze, że nadal istnieją znaczne niedociągnięcia w praktycznym stosowaniu obywatelstwa UE i w pełnym korzystaniu z wynikających z niego praw i wartości, a część tych niedociągnięć jest spowodowana niejednolitym wdrażaniem prawodawstwa UE przez państwa członkowskie;
- F. mając na uwadze, że z konsultacji publicznych na temat obywatelstwa UE przeprowadzonych w 2020 r. wynika, iż ponad 60 % respondentów nie uważa się za dobrze poinformowanych o przysługujących im prawach wynikających z obywatelstwa UE ⁽²³⁾; mając na uwadze, że badanie Eurobarometr Flash z 2023 r. dotyczące obywatelstwa i demokracji pokazuje, iż połowa respondentów uważa się za dobrze poinformowanych o przysługujących im prawach wynikających z obywatelstwa UE;

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 96.

⁽²⁰⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 110.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 263 z 25.7.2018, s. 98.

⁽²²⁾ Eurostat, „Archive: EU citizens living in another Member State - statistical overview” [Archiwum: Obywatele UE mieszkający w innym państwie członkowskim – przegląd statystyczny].

⁽²³⁾ Komisja Europejska, „Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2020 r.: wyniki konsultacji publicznych z 2020 r. dotyczących praw wynikających z obywatelstwa Unii”, grudzień 2020 r.

- G. mając na uwadze, że obywatele UE stoją przed bezprecedensowymi wyzwaniami spowodowanymi pandemią COVID-19, a także przez rewolucję cyfrową i związane z nią przemiany społeczno-gospodarcze;
- H. mając na uwadze, że zestawienie i skonsolidowanie istniejących i przyszłych praw ułatwiłyby lepsze i bardziej świadome korzystanie z praw i wolności wynikających z obywatelstwa UE;
- I. mając na uwadze, że Konferencja w sprawie przyszłości Europy to konkretny przykład udziału obywateli w życiu demokratycznym Unii; mając na uwadze, że konkluzje z konferencji zawierają propozycje i środki odzwierciedlające zgodę między instytucjami europejskimi a obywatelami UE co do umocnienia obywatelstwa UE;
- J. mając na uwadze, że przeszkody w korzystaniu z praw wynikających z obywatelstwa UE powodują nierówności i dyskryminację wśród obywateli UE, a zwłaszcza obywatele UE zmieniających miejsce pobytu i członków ich rodzin, szczególnie dzieci, a także wśród mieszkańców regionów transgranicznych i obszarów wiejskich oraz członków słabszych i marginalizowanych grup społecznych, np. mniejszości, osób o niskich dochodach, bezdomnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym;
- K. mając na uwadze, że prawie 87 mln obywateli UE żyje z jakimś rodzajem niepełnosprawności⁽²⁴⁾ i doświadcza trudności w korzystaniu z przysługujących im praw obywatelskich, a trudności te niekiedy wiążą się z bezpośrednim pozbawieniem ich prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu oraz z ograniczeniami w korzystaniu z praw politycznych;
- L. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie nadal prowadzą tzw. programy złotych wiz i oferują prawo pobytu inwestorom, co pozwala uzyskać obywatelstwo tych państw, a tym samym – obywatelstwo europejskie;

Wprowadzenie

1. uważa, że obywatelstwo UE obejmuje wspólną i powszechną europejską tożsamość demokratyczną oraz związane z nią szczególne prawa, obowiązki obywatelskie i wolności, a korzystanie z tych praw – w internecie i poza nim – umacnia więź obywateli z UE, zwiększa jej legitymację demokratyczną i daje obywatelom dodatkowe prawa;
2. zwraca uwagę, że trzeba rozwijać konstrukt obywatelstwa UE, by uwzględnić potrzeby i wyzwania stojące przed UE w XXI w., a także uznaje potencjał innowacji cyfrowych i potrzebę wyważonego podejścia do złożonej sytuacji wynikającej z globalizacji i powstawania nowych technologii; podkreśla, że cyfryzacja procesów demokratycznych w połączeniu z niewystarczającymi umiejętnościami cyfrowymi i niewystarczającym dostępem do technologii informacyjno-komunikacyjnych może pogłębiać przepaść cyfrową w korzystaniu z praw obywatelskich i zostawić część społeczeństwa z dala od integracji europejskiej;
3. uważa, że wielojęzyczność w instytucjach UE i w ich interakcji z obywatelami należy do zasadniczych elementów umacniania koncepcji obywatelstwa Unii; dlatego zwraca uwagę na konkluzje Rady z 13 czerwca 2005 r., zgodnie z którymi obywatele UE mogą używać w kontaktach z instytucjami UE języków nieurzędowych UE uznawanych w danym państwie członkowskim lub na części jego terytorium, a języki te mogą być też oficjalnie używane w instytucjach lub organach UE, w tym w Parlamencie Europejskim;
4. zwraca uwagę, że Parlament wezwał do stworzenia statusu obywatelstwa UE w rezolucji z 12 lutego 2019 r. w sprawie stosowania postanowień Traktatu dotyczących obywatelstwa UE oraz w rezolucji z 10 marca 2022 r. w sprawie sprawozdania na temat obywatelstwa UE z 2020 r. Wzmacnianie pozycji obywateli i ochrona ich praw; przypomina, że na Konferencji w sprawie przyszłości Europy podkreślono znaczenie umocnienia obywatelstwa UE, a w konkluzjach z konferencji stwierdzono, że status takiego obywatelstwa byłby użytecznym narzędziem dającym bardziej wymierny charakter zasadom i wartościom UE;
5. ubolewa, że w komunikacie podsumowującym Konferencję w sprawie przyszłości Europy⁽²⁵⁾ Komisja nie wspominała konkretnie o umocnieniu obywatelstwa UE i potencjalnych sposobach osiągnięcia tego celu; przypomina, że w ocenie technicznej opublikowanej w związku z Konferencją w sprawie przyszłości Europy Rada wyraziła gotowość do umocnienia obywatelstwa, lecz nie zaproponowała, nie podjęła ani nie wdrożyła działań służących osiągnięciu tego celu.

⁽²⁴⁾ Dane: europejskie badanie warunków życia ludności (EU-SILC) i badanie aktywności ekonomicznej ludności UE (BAEL UE); Grammenos, S. i Priestley, M., „Europe 2020 data and people with disabilities – tables” [Dane dotyczące strategii „Europa 2020” oraz osób z niepełnosprawnościami – tabele], Eurostat, 2020 r.

⁽²⁵⁾ Komunikat Komisji z 17 czerwca 2022 r. pt. „Konferencja w sprawie przyszłości Europy – Od wizji do konkretnych działań” (COM(2022)0404).

6. przypomina, że Komisja opublikuje sprawozdanie na temat obywatelstwa UE za 2023 r. przed końcem roku, i oczekuje, że zaproponuje w nim nowe inicjatywy mające umocnić obywatelstwo UE oraz zaradzić niedociągnięciom w jego wdrażaniu; wyraża ubolewanie, że tym razem Komisja zdecydowała się opublikować zaproszenie do zgłaszania uwag, a nie zaproszenie do udziału w konsultacjach publicznych, jak w poprzednich latach; przypomina, że wyniki zaproszenia do zgłaszania uwag nie zawierają pełnego przeglądu najnowszych wydarzeń i niedociągnięć we wdrażaniu; podkreśla, że sprawozdanie należy przygotować na podstawie aktualnych danych;

Problemy związane z obywatelstwem UE

7. wyraża zaniepokojenie szczególnymi przeszkodami utrudniającymi pełne korzystanie z praw i wolności wynikających z obywatelstwa UE;

Prawa polityczne

8. ubolewa, że obywatele zmieniający miejsce pobytu rzadziej korzystają z przysługującego im prawa do głosowania i kandydowania w wyborach europejskich i lokalnych w państwie członkowskim zamieszkania, a do przyczyn tego stanu rzeczy należą m.in.: niewystarczające informacje, bariery językowe, trudności we wpisaniu się na listę wyborców oraz niski odsetek wybieranych kandydatów niebędących obywatelami danego kraju;

9. jest bardzo zaniepokojony tym, że niektóre państwa członkowskie pozbawiają swoich obywateli prawa do głosowania w krajowych wyborach parlamentarnych, gdy mieszkają oni za granicą, co prowadzi do ich wykluczenia z życia politycznego zarówno w kraju pochodzenia, jak i w kraju zamieszkania;

Swoboda przemieszczania się i pobytu

10. podkreśla, że powstanie strefy Schengen należy do największych osiągnięć UE; zaznacza, że trzeba usunąć wszystkie bariery dla swobody przemieszczania się w UE, aby zapewnić wszystkim obywatelom europejskim równe prawa wynikające z obywatelstwa UE; apeluje o włączenie Rumunii i Bułgarii do strefy Schengen, zgodnie z rezolucjami Parlamentu;

11. jest zaniepokojony tym, że obywatele zmieniający miejsce pobytu, zwłaszcza należący do słabszych grup społecznych, są traktowani inaczej niż obywatele państw członkowskich zamieszkania, jeśli chodzi o dostęp do świadczeń; wzywa państwa członkowskie do właściwego wdrożenia orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE) zakazującego takiej dyskryminacji;

12. jest zaniepokojony trudnościami i wyzwaniem, z którymi borykają się obywatele mieszkający w regionach transgranicznych UE, zwłaszcza w przypadku zamknięcia granic z powodu ogólnounijnego lub regionalnego kryzysu; wzywa państwa członkowskie, by w takich przypadkach utrzymywały współpracę transgraniczną, a w stosownych przypadkach również ściśle współpracę z właściwymi władzami lokalnymi i regionalnymi;

Ochrona konsularna

13. jest zaniepokojony uchybieniami we wdrażaniu dyrektywy w sprawie ochrony konsularnej i niedociągnięciami w funkcjonowaniu konsularnych sieci państw członkowskich oraz zwraca uwagę, że nasiliły się one po wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE; w związku z tym ubolewa, że obywatele UE mają ograniczony dostęp do ochrony i pomocy konsularnej w niektórych państwach spoza UE;

14. zwraca uwagę na przypadki, gdy dwie osoby z obywatelstwem dwóch różnych państw członkowskich nie mogły dopełnić formalności, np. zawrzeć małżeństwa, w przedstawicielstwie konsularnym jednego z tych państw członkowskich, mimo że danym państwie nie ma dostępnego przedstawicielstwa konsularnego drugiego państwa członkowskiego;

Dyskryminacja

15. uważa, że brak jednolitości w przepisach państw członkowskich o nabywaniu i utracie obywatelstwa krajowego spowodował różnice w kwestii nabywania i utraty obywatelstwa UE, a różnice te doprowadziły w niektórych przypadkach do naruszenia zasad i wartości UE;

16. podkreśla, że mimo rozwoju orzecznictwa TSUE nadal w niektórych przypadkach odmawia się przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelom państw trzecich, których małoletnie osoby pozostające na utrzymaniu są obywatelami UE;
17. ponownie wyraża zaniepokojenie dyskryminacją wobec par osób tej samej płci i ich dzieci korzystających z podstawowego prawa do swobodnego przemieszczania się w UE;

Zalecenia

18. wzywa państwa członkowskie oraz organy regionalne i lokalne do pełnego wdrożenia obowiązujących dyrektyw o prawach obywateli zmieniających miejsce pobytu, a z myślą o zbliżających się wyborach europejskiej apeluje o sprawne usunięcie utrzymujących się niedostatków; apeluje o opracowanie ukierunkowanych kampanii uświadamiających w państwach zamieszkania, by informować obywateli UE zmieniających miejsce pobytu, że mają w tym państwie czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach europejskich i lokalnych; ponawia apel o rozszerzenie praw obywateli zmieniających miejsce pobytu na wybory krajowe i regionalne;

19. wzywa państwa członkowskie, by zagwarantowały swoim obywatelom przebywającym za granicą prawa do głosowania w państwie pochodzenia, jeżeli takie prawo jest uznawane, przez stworzenie warunków materialnych i regulacyjnych umożliwiających im głosowanie oraz przez usunięcie przeszkód biurokratycznych, które utrudniają, a niejednokrotnie uniemożliwiają korzystanie z tego prawa; wzywa w szczególności państwa członkowskie, by gwarantowały to prawo jednakowo i usunęły wszelkie różnice w traktowaniu obywateli mieszkających za granicą w przypadku głosowania zdalnego, zwłaszcza korespondencyjnego, jeżeli jest stosowane; apeluje o jednolite stosowanie prawa do głosowania w wyborach europejskich do obywateli UE mieszkających poza UE;

20. wzywa Komisję do przyjęcia nowego komunikatu zawierającego wyjaśnienie niektórych kluczowych pojęć zawartych w dyrektywie 2004/38/WE w sprawie prawa obywateli UE i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium UE, aby zapewnić państwom członkowskim aktualne wytyczne, które pomogą poprawić wdrażanie przepisów tej dyrektywy na poziomie krajowym, a tym samym przyniosą korzyści obywatelom UE i członkom ich rodzin;

21. wzywa UE, by wspierała przyjęcie wiążącej Europejskiej karty praw cyfrowych, w tym praw obywatelstwa cyfrowego, w oparciu o Europejską deklarację praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie;

22. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie aktualizacji i ulepszenia dyrektywy o ochronie konsularnej, służący wzmocnieniu prawa obywateli UE do ochrony konsularnej, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych, np. przez przyznanie delegaturom UE aktywnej roli w udzielaniu wsparcia niedostatecznie reprezentowanym obywatelom UE;

23. wzywa państwa członkowskie, by zaprzestały prowadzenia programów złotych wiz i prawa pobytu dla inwestorów oraz wszelkich podobnych programów krajowych, które umożliwiają nabycie ich obywatelstwa i wiążą się z bezpośrednią lub pośrednią sprzedażą obywatelstwa UE i z wykorzystywaniem go, ponieważ podważają koncepcję obywatelstwa UE i naruszają zasady i wartości UE; wzywa państwa członkowskie do ochrony integralności i wartości obywatelstwa UE; wzywa Komisję do podjęcia wszelkich niezbędnych działań, np. pozwania danych państw członkowskich przed TSUE;

24. w związku z przyszłymi rewizjami traktatów apeluje, by umożliwiono Parlamentowi i Radzie przyjmowanie w zwykłej procedurze ustawodawczej wspólnych przepisów o zapobieganiu sprzedaży paszportów lub innym nadużyciom dotyczącym nabywania i utraty obywatelstwa UE przez obywateli państw trzecich, z myślą o ujednocnieniu warunków nabywania tego obywatelstwa;

25. wzywa państwa członkowskie i odpowiednie organy, by dostosowały lub opracowały nowe programy nauczania historii Europy i Unii Europejskiej i jej funkcjonowania w celu propagowania aktywnej postawy obywatelskiej i wspólnych wartości europejskich oraz zwiększania świadomości wartości dodanej płynącej z bycia Europejczykiem i obywatelem UE; podkreśla, że umocnienie europejskiego wymiaru edukacji obywatelskiej i zapewnienie wszystkim równego dostępu, w tym dzięki wszelki dostępnym narzędziom cyfrowym, pozwoli obywatelom UE działać jako świadomi obywatele i w pełni uczestniczyć w życiu obywatelskim, politycznym i społecznym zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym; podkreśla, że Erasmus+ może odegrać ważną rolę w pobudzeniu edukacji obywatelskiej UE dzięki mobilności edukacyjnej dla wszystkich, niezależnie od wieku, płci, zatrudnienia czy poziomu wykształcenia;

26. wzywa Komisję, by przygotowała konsultacje publiczne dostosowane do potrzeb wszystkich obywateli UE, zwłaszcza ludzi młodych, aby zwiększyć ich udział w życiu publicznym; wzywa Komisję do uaktualnienia metod prowadzenia konsultacji publicznych, by zwiększyć zaangażowanie obywatelskie i umożliwić udział szerszego grona obywateli europejskich, na wzór udanej Konferencji w sprawie przyszłości Europy; dlatego wzywa Komisję, by z wykorzystaniem nowych technologii dalej usprawniała portal „Wyraź swoją opinię” i by pokazywała wkład informacji zwrotnych od obywateli w poszczególne inicjatywy;

27. apeluje o utworzenie punktu kompleksowej obsługi dla wszystkich unijnych narzędzi uczestnictwa, takich jak europejska inicjatywa obywatelska, petycje do Parlamentu Europejskiego, skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, konsultacje publiczne i dialogi obywatelskie, oraz o zwiększenie ich skuteczności, głównie przez zapewnienie ich wkładu w kształtowanie europejskiego programu prac, a zarazem przez zagwarantowanie silniejszej demokracji przedstawicielskiej w procesie decyzyjnym; wzywa Komisję, państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne do intensywniejsze informowanie opinii publicznej o istniejących instrumentach uczestnictwa;

28. ponawia propozycję utworzenia stałego mechanizmu konsultacji z obywatelami umożliwiającego obywatelom, zwłaszcza młodym ludziom, omawianie priorytetów i strategii politycznych UE, co pomoże m.in. stosować w prawodawstwie „kontrolę przez młodzież”, uzupełniającą reprezentatywną demokrację parlamentarną, lecz nie zastępującą jej; proponuje, aby przedstawiciele Parlamentu byli informowani o tych dyskusjach, by mogli ocenić, czy należy podjąć działania następcze;

29. proponuje rozważenie wprowadzenia europejskiego dowodu obywatelstwa, mogącego np. ułatwiać korzystanie z praw obywatelskich i głosowanie w wyborach europejskich, a także wykorzystanie instrumentów uczestnictwa;

30. podkreśla istotną rolę biur Europe Direct w zwiększaniu udziału obywateli w życiu demokratycznym UE na szczeblu lokalnym; zachęca państwa członkowskie i jednostki szczebla regionalnego i lokalnego do ściślejszej współpracy z tymi biurami;

31. wzywa Komisję do lepszego wykorzystania mediów społecznościowych i narzędzi cyfrowych, ze szczególnym naciskiem na zwiększenie udziału młodych ludzi i osób z niepełnosprawnościami w procesach demokratycznych, a przez to do wspierania ich zaangażowania, przy jednoczesnym uznaniu również niższego wieku uprawniającego do głosowania w wyborach europejskich w państwach członkowskich; wzywa zatem Komisję do intensywniejszego wspierania udziału w życiu demokratycznym przez pogłębianie dialogu z obywatelami i zwiększanie wiedzy o wpływie prawodawstwa UE na ich codzienne życie;

32. uważa, że wobec rosnącego wpływu sfery cyfrowej, a zwłaszcza mediów społecznościowych i AI na życie obywateli państwa członkowskie i instytucje europejskie powinny nadal skupiać się na tworzeniu nowej polityki publicznej i wdrażaniu skutecznych mechanizmów ochrony praw podstawowych w internecie oraz zwalczania obcych ingerencji i dezinformacji, będących egzystencjalnym zagrożeniem dla demokracji i dla samego korzystania z praw obywatelskich;

33. wzywa Radę i Komisję do wznowienia negocjacji nad przeglądem rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 ⁽²⁶⁾, by dać obywatelom UE możliwość pełnego korzystania z przysługującego im prawa dostępu do dokumentów oraz kontrolowania instytucji, organów, urzędów i agencji UE;

34. ponownie podkreśla, że trzeba opracować status obywatelstwa UE na podstawie art. 25 TFUE, zbierający dotychczasowe i przyszłe prawa obywatelskie, by poprawić egzekwowanie praw obywatelskich i zapewnić obywatelom równość, poprawić spójność i reagować na zmiany społeczne, gospodarcze, polityczne i cyfrowe; przypomina, że należy to przeprowadzić zgodnie z zapisami Traktatów;

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, Dz.U. L 145 z 31.5.2001, s. 43.

35. sugeruje, że w dziedzinie uczestnictwa i praw politycznych, swobody przemieszczania się i obywatelstwa cyfrowego obywatele powinni mieć w szczególności, zgodnie z obowiązującym i przyszłym prawodawstwem UE:

- zrównoważoną pod względem płci reprezentację demokratyczną na listach wyborczych;
- stałą interaktywną platformę cyfrową, na której będą mogli przekazywać propozycje i pomysły we wszystkich językach urzędowych UE;
- prawo do uznania równoważnych okresów studiów, a nie tylko kwalifikacji i kompetencji zawodowych, za uprawniające do pracy w innym państwie członkowskim;
- powszechny dostęp do internetu zapewniający włączenie społeczne i równy dostęp do środowiska cyfrowego;
- własną tożsamość w środowisku cyfrowym i możliwość zarządzania nią, wykraczającą poza dotychczasową ochronę danych osobowych w środowisku cyfrowym;
- możliwość dziedziczenia danych cyfrowych osoby zmarłej;
- rozwój bezpiecznych, przejrzystych, identyfikowalnych i nadzorowanych przez ludzi i instytucje regulacyjne systemów sztucznej inteligencji;

36. apeluje o włączenie do statusu obywatelstwa UE horyzontalnej klauzuli o niedyskryminacji jako dodatkowego zabezpieczenia równości w korzystaniu z praw obywatelskich, by zapewnić niedyskryminację i ochronę obywateli, zwłaszcza osób należących do grup szczególnie wrażliwych i zmarginalizowanych oraz osób mieszkających w transgranicznych regionach UE;

37. wzywa Komisję do prowadzenia ukierunkowanych kampanii uświadamiających o prawach i obowiązkach obywatelskich wynikających z obywatelstwa UE i jego statusu, w tym przez wprowadzenie pakietu UE z myślą o informowaniu o obywatelstwie UE oraz przez przeznaczenie większych zasobów na obywatelstwo UE; podkreśla, że wraz z rewolucją cyfrową i technologiczną obywatele stali się prawdziwymi filarami europejskich systemów demokratycznych i to oni będą ich bronić;

38. przyjmuje do wiadomości pakiet o obywatelstwie, zwłaszcza sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2023 r. opublikowane przez Komisję 6 grudnia 2023 r., by dalej rozwijać obywatelstwo UE i sprawić, by było bardziej namacalne dla obywateli UE; wzywa Komisję, by uwzględniła zalecenia zapisane w tym sprawozdaniu i podjęła działania niezbędne do ich realizacji zgodnie z procedurami traktatowymi;

39. ponawia apel o zwołanie konwentu w celu zmiany traktatów zgodnie z art. 48 TUE; zdecydowanie uważa, że konwent powinien dokładnie ocenić, jak można dalej umacniać obywatelstwo UE;

40. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.